

8ste vergadering

Woensdag 4 oktober 2000

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 126 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Augusteijn-Esser, Bakker, Van Baalen, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, De Boer, Van Bommel, Buijs, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Depla, Van Dijke, Dijkma, Dijkstal, Dijsselbloem, Dittrich, Van den Doel, Duijkers, Duivesteijn, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Hindriks, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, Kalsbeek, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kuijper, Lam-brechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, Th.A.M. Meijer, Middel, Van Middelkoop, Mosterd, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Rijpstra, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Smits, Snijder-Hazelhoff, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stroeken, De Swart, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga en Zijlstra,

en de heren Zalm, minister van Financiën, en Bos, staatssecretaris van Financiën.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Timmermans, wegens verblijf buitenslands;

Hamer, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtendvergadering;

Oudkerk, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

Duijkers en Schoenmakers, wegens bezigheden elders, alleen voor de avondvergadering.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het rapport van de tijdelijke commissie besluitvorming uitzendingen (26454) (debat met de commissie).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Koenders** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Het uitzenden van Nederlandse militairen voor vredesoperaties is een van de zwaarste en moeilijkste beslissingen, waarvoor regering en ook parlement zich gesteld zien. Er is geen operatie die zonder risico is. Er is ook geen operatie waarvan van tevoren bekend is wat de afloop zal zijn. De mist van oorlog, waarover Von Clausewitz al sprak, geldt ook voor

de meeste crisisbeheersingsoperaties. Wie beslist over vredesoperaties en het uitzenden van Nederlandse vrouwen en mannen laadt dus een zware verantwoordelijkheid op zich. Dat is een verantwoordelijkheid naar de militaire toe, hun familie en vrienden, maar ook naar de mensen elders voor wie bescherming of betere levenskansen gezocht worden. Die verantwoordelijkheid wordt zowel door de regering als het parlement ook deze week intensief gevoeld.

Zonder de massamoord op 7000 mensen in Srebrenica zou deze onderzoekscommissie er waarschijnlijk niet in deze vorm gekomen zijn. Waarheidsvinding over deze ernstige massamoord, gepleegd door de Bosnisch-Servische milities, is een plicht vooral naar de slachtoffers, maar ook naar onze militairen toe. Het moedige rapport van VN-secretaris-generaal Kofi Annan en het rapport van het NIOD zullen gezamenlijk zoveel mogelijk een antwoord moeten geven op het complexe samenspel van lokale, nationale en internationale verantwoordelijkheden, dat uiteindelijk leidde tot deze oorlogsmisdaad.

Dat ultieme antwoord bestaat misschien wel niet en moet deels gevonden worden in wat Van Mierlo in de hoorzittingen de mischatting van de boosaardigheid noemde. Maar volgend jaar en liefst zo spoedig mogelijk, zullen de conclusies van het NIOD laten zien of een definitief politiek oordeel vervolgens nog een parlementaire enquête vereist. Zoals gezegd, de waarheidsvinding moet daarbij vooropstaan. Nu is het het beste dat het NIOD op zekere objectieve afstand het geheel in kaart brengt.

De commissie besluitvorming uitzendingen heeft de opdracht